

B"H

Šabat Vajišlah

Jeruzalem	15:57	17:17
Zagreb	15:54	16:55
Rijeka	16:02	17:03
Split	16:00	17:01
Dubrovnik	15:57	16:58
Vinkovci	15:45	16:45
Sarajevo	15:51	16:52
Bihać	15:58	16:59
B. Luka	15:53	16:54
Beograd	15:40	16:48
Novi Sad	15:41	16:49
Subotica	15:38	16:48
Zrenjanin	15:38	16:47
Niš	15:39	16:48
Beč	15:43	16:43
Frankfurt	16:05	17:06
Edison, NJ	16:13	17:14

Dnevni Zmanim za Grad Zagreb

Na dan	utorak 20.12.2016.	
Alot Hašahar	5:49	
Najranije Talit	6:22	
Nec Hahama	7:17	
Najkasnije Š'ma	9:36	
Zman Tefila	10:23	
Hacot	11:55	
Minha Ketana	14:38	
Plag Haminha	15:36	
Šekia	16:34	
Cet Ha-kohavim	17:16	

Paraša Vajišlah

(Berešit 32,4 – 36,43)

Jaakov se vraća u Svetu Zemlju nakon što je 20 godina boravio u Haranu, te šalje anđele glasnike Esavu u nadi da će se pomiriti. No njegovi glasnici mu donose vijest da je njegov brat krenuo u vojni pohod s 400 naoružanih ljudi. Jaakov se stane pripremati za rat, moli se, i šalje Esavu veliki dar (koji se sastojao od stotina grla ovaca i goveda) ne bi li ga umirio.

Te noći, Jaakov prebacuje splavom svoju obitelj i imetak preko rijeke Jabok; dok sam ostaje iza njih i susreće se anđelom koji predstavlja Esavov duh, s kojima se bori sve do zore. Jaakov u borbi pretrpi iščašenje kuka, ali nadvlada nadljudsko biće, koji mu nadjene ime Israel, što znači "Onaj koji je nadvladao božansko."

Jaakov i Esav se susretnu, zagrlje se i

poljube, no odu različitim putevima. Jaakov kupi komad zemlje u blizini Šhema. Sin vladara tog grada također imena Šhem - zarobi i siluje Jaakovljevu kćer Dinu. Dinina braća Šimon i Levi osvete se za to djelo tako što pobiju sve muške stanovnike grada nakon što su ih oslabili uvjerivši ih da se obrežu.

Jaakov otputuje dalje. Rahel umre tijekom porođaja svog drugog sina, Binjamina, i bude sahranjena uz put u blizini BetLehema. Ruben gubi svoje prvorođstvo jer se upušta u odnos s bračnom družicom svog oca. Jaakov stigne u Hebron, k svom ocu Jichaku, koji kasnije umre u dobi od 180 godina (Rivka je umrla prije Jakovljevog povratka).

Naša *paraša* završava s detaljnim popisom Esavovih žena, djece i unučadi te obiteljske povijesti naroda sa Se'ira među kojima se Esav naselio. ■

Alija po Alija

Paraša Vajišlah

Kohen - prva aliya - 10 p'sukim - 32,4-13

Jaakov šalje glasnike svom bratu Eisavu s porukom o pomirenju (i upozorenjem?).

Čini se da Onkeles smatra da su glasnici koje je Jaakov poslao bili ljudska bića (*izgadin* su trkači ili glasnici); Raši pak veli da riječ *mal'ahim* treba uzeti doslovno, kao nebeske anđele. Komentari nas usmjeravaju na završetak prošlotjedne *sedre* (koja govori kako je Jaakov naišao na "tabore" anđela prilikom svog povratka u Erec Jisrael) kao potporu Rašijevom gledištu. Bartenura dalje tumači da biblijsko spominjenje anđela uvijek uključuje nešto što su anđeli rekli ili proročku poruku. Kada se Jaakov susreo s anđelima, ništa nije bilo izgovoreno. Moglo bi se ustvrditi da Tora spominje anđele vezano uz Jaakovljevo slanje anđela Eisavu. Drugi komentari kažu da je Jaakov poslao anđele jer bi na ljudska bića Eisav mogao utjecati, dok će anđeli biti u stanju ispravno "pročitati" situaciju.

Jedna je od Jaakovljevih tvrdnji bila da je živio kod Lavana, te bio tamo zadržavan sve do sada. Rašijev komentar daje naslutiti da je "on živio kod Lavana, ali nije učio od njegovih pokvarenih navika". Neki to vide kao kompliment Jaakovu, kako je bio u stanju očuvati svoju potpunu privrženost Tori u tako tuđinskoj atmosferi. Drugi tu zapažaju nagovještaj kritike: Sve te godine u Lavanovom domu, a nije naučio iz Lavanovog pokvarenog načina postupanja...kako se nositi s lukavošću i pohlepom prema njegovom vlastitom služenju B-gu, koje je gledao svojim vlastitim očima. Ima lekcija koje treba naučiti čak i iz loših primjera.

Vijest da Eisavov dolazak sa 400 ljudi sili Jaakova na tri načina djelovanja. On prvo podijeli svoj logor na dva dijela, tako da jedan dio može pobjeći ukoliko drugi bude napadnut. Zatim moli B-ga za Njegovu pomoć i ispunjenje obećanja koje je dao. (Treća faza se nalazi u sljedećem odlomku.)

Komentari ističu da on od B-ga traži da ga spasi "od mog brata - od Eisava". Ovo nije suvišna riječ. Ži-

dov se suočava s dva neprijatelja: S Eisavima ovoga svijeta koji žele uništiti Židovski narod, i s "prijateljskom braćom" koji bi nam rado dopustili da se asimiliramo u njihove kulture - i time također doveli do uništenja Židovskog naroda. Jaakov moli za spas od obiju prijetnji.

Slično tome, u prvom *pasuk sedre*, Jaakov šalje anđele (ili glasnike) svome bratu Eisavu. Jaakov je neprestano svjestan da je Eisav oboje, i mora biti na oprezu od obje te ličnosti.

Beit Halevi tumači to na ovaj način. Opasnost broj 1 je rat. Opasnost broj 2 je ugovor s Eisavom koji također može imati katastrofalne posljedice.

Levi - druga aliya - 17 p'sukim - 32,14-30

Slijedeće što Jaakov priprema su promišljeni darovi za Eisava od njegove stoke i ovaca, koji će biti izručeni uz poruke dobre volje i pomirenja.

Baal HaTurim ističe da u Tori postoje dva p'sukim u kojima svaka riječ završava sa "završnim mem". Ovdje u Vajišlah (32,15): 200 koza, 20 jaraca... i u BaMidbar (29,33): I njihov (odnosi se na žrtve) prinos od brašna i ulja, njihovi naljevi, za bikove... Je li to na neki način povezano? Jaakov je poslao 550 životinja kako bi smirio Eisava, čak iako ga je B-g uvjerio da će ga On štiti. Jaakovljevim potomcima bilo je određeno da prinesu 550 životinja godišnje kao musaf žrtve.

Jaakov se bori s "čovjekom" (za kojeg nam je rečeno da je bio Eisavov anđeo čuvar). Jaakov pobijedi u toj borbi, no ozlijeđen je. On prima neobičan blagoslov od anđela u obliku dodatnog imena - Jisrael.

Jaakov zatraži anđela koji se s njim hrvao da mu da *braha*. Raši kaže da je on tražio od anđela da prizna *brahot* koje je Jaakov dobio od Jichaka, a koje je Jichak namijenio Eisavu. Možda je Rašija na ovakvo objašnjenje, umjesto situacije u kojoj Jaakov jednostavno traži novi blagoslov, navela neuobičajena riječ *beirahatani* (koja se odnosi na prošlost) a ne *borheini* (blagoslovi me sada).

Šliši - treća aliya - 8 p'sukim - 32,31-33,5

Spomen na neprestanu borbu između Eisava i Jaakova, koju ova borba simbolizira, je obilježen zabranom u vezi "Gid HaNaše". Iako Tora ovu micvu uvodi u kontekstu ove priče, micva se smatra dijelom Objave na Sinaju, kao što će biti rečeno: "A B-g progovor Mošeu i reče - zapovijedi narodu da ne jedu *gid*."

Jedina "negativna" micva u knjizi B'reišit je ta zabrana jedenja "Gid HaNaše". Odstranjivanje "gida" i njegovih živčanih ogranaka iz butine i noge životinje, kao i masti i mesa s tog područja, je teško. Dodatni problemi iskrsavaju zbog krvnih žila koje se moraju ukloniti iz tog dijela tijela životinje. Proces uklanjanja *gida* i drugih žila poznat je kao "Nikur" ili "treibering". U najvećem broju slučajeva, nema ekonomskog opravdanje za uklanjanje "gida". Čitave stražnje noge životinje u pravilu se prodaju kao ne-košer. To je standardna praksa u Americi. U Izraelu, međutim, gdje ne-košer tržište nije toliko dostupno, radi se *nikur*. To znači da se neki odlični komadi mesa sa stražnjeg dijela dostupni košer potrošačima. (File, bubreznjak, odrezak...)

Jaakov ugleda kako se Eisav i njegovo ljudstvo približavaju; on zgura svoju obitelj iza svojih leđa, te se više puta nakloni svom bratu. Eisav potrči prema njemu i zagrlj ga, p*o*lj*u*b*i i zaplače.

Mišlei 24,16 kaže: Jer pravednik će pasti sedam puta i ustati ... Baal HaTurim povezuje ovaj pasuk s Jaakovljevim sedam naklona pred Eisavom.

Eisav se raspituje za žene i djecu, i Jaakov se priprema da svoju obitelj predstavi Eisavu.

R'vi'i - četvrta aliya - 15 p'sukim - 33:6-20

Eisav postavlja pitanje u vezi skupina životinja koje je susreo putem. Eisav isprva odbija primiti darove,

(nastavak s 2. stranice) **OU Israel's Torah Tidbits: Alija po Alija**

no na koncu ih prihvati. Potom Eisav predloži da se on i Jaakov udruže. Jaakov to odlučno odbije.

Zapazite: Na početku se čini da Jaakov želi izbjeći suprotstavljanje Eisavu, sve do točke u kojoj se ponižava pred svojim bratom. Međutim, kada se postavi pitanje podređivanja njeove obitelji Eisavovom utjecaju, Jaakov odvažno riskira sukob. Ovo treba naučiti.

Jaakov otputuje u blizinu Š'hema i tamo kupuje zemlju, te podiže *mizbe'ah*.

Zemlja koju je Jaakov kupio kasnije je bila upotrijebljena za sahranu Josefovih posmrtnih ostataka. Ironično je da su Š'hema i Hebron kupili naši *avot*, i upravo su ta dva mjesta prva bila predana Palestinskoj upravi kao Područje A. Dodajte prethodnom još Beit Lehem, i pokazali smo krajnje nepoštovanje (u najmanju ruku) prema *kivrei avot*. Ono što su Arapi učinili Kever Josef neoprostivo je oskvrnuće. Nedjelovanje naše vlade u to doba i poslije, još je gore. (*Rabinovo osobno mišljenje*)

Hamiši - peta aliya - 42 p'sukim - 34,1-35,11

Dina odlazi istražiti "lokalne zanimljivosti". Bude oteta, te je Š'hema siluje i potom se zaljubi u nju. Njegov otac predloži Jaakovljevoj obitelji savezništvo s ciljem međusobnog stupanja u brak i spajanja njihovih kultura. Šimon i Levi na prijearu navedu Š'hema i njegov narod da se obrežu. Kad narod bude oslabljen, Šimon i Levi ih poubijaju iz osvete za ono što je učinjeno Dini. Jaakova uzruja to što su oni učinili (možda i ne - komentari kažu da ga je uzrujalo što nisu prvo njega pitali za savjet), ali on brani njihov postupak.

B-g kaže Jaakovu da se preseli u Beit-El i podigne tamo žrtvenik. Jaakov uklanja idole iz svog gazdinstva. B-g sprečava lokalno stanovništvo da ne progna Jaakova i njegove obitelji iz osvete zbog ubojstva naroda Š'hema. Rivkina dojilja Devora umre i bi sahranjena. (Postoji tradicija da je i Rivka umrla u tom trenutku.) B-g se još jednom ukazuje Jaakovu i blagoslovi ga. Potvrđuje njegovo novo ime Jisrael (koje se koristi uz njegovo ime Jaakov, i svako od njih ima drugačije značenje).

Šiši - šesta aliya - 37 p'sukim -

35,12-36,19

B-g Jaakovu i njegovim potomcima ponavlja svoje obećanje u Zemlji. Jaakov podiže još jedan spomenik da bi obilježio mjesto na kojem mu se B-g objavio. Rahel rađa Binjamina (11. hešvana) te umre pri porodu. Svojim posljednjim dahom ona zahvali B-gu što joj je podario dvojicu sinova. Ona bude sahranjena na "putu za Efrat" i mjesto na kojem je pogrebena označeno je "do današnjeg dana".

Reuven "počini indiskreciju" s Bilhom.

U Gemari stoji: Tkogod misli da je Reuven doista spavao s Bilhom, na što ukazuje doslovan prijevod pasuka, uvelike griješi. Neki kažu da je Reuven preselio Jaakovljev krevet iz šatora Bilhe - kamo ga je Jaakov stavio nakon Raheline smrti - u šator svoje majke. Zagonetni opis u Tori toga što je on učinio, smatra se oštrim ukorom za njegov postupak, koji je pokazao nepoštovanje prema njegovom ocu. Ipak, njega je na to potakla zaštitnička ljubomora za njegovu majku Leu. Mišna da kada je Tora bivala prevođena na aramejski za vrijeme javnog čitanja Tore, ovaj se pasuk nije prevodio. Bio je pročitao, ali je ostavljen bez *tirguma* kako ne bi ljude naveo na pogrešne zaključke i zbunio ih.

To je sjajan primjer (no ima ih i mnogo više, kao i onih suptilnijih) nemogućnosti da se razumije Pisana riječ bez svog neodvojivog partnera, Usmene Tore. To vrijedi za dio Tore koji iznosi "priče", kao i za halahičke tekstove. U tome se sastoji tragedija prijevoda pisane Tore na druge jezike. U tome je tragedija naroda svijeta koji se hvataju svoje Biblije i misle da u svojim rukama drže B-žju Riječ. Oni drže samo dio B-žje riječi G-d koju se tako lako može pogrešno razumjeti i izokrenuti kada nema njenog Usmenog dijela

Sinova Jaakovljevih je 12.

Ova izjava je dio istog pasuka (iako njime započinje nova parša) u kojem se nalazi izjava o Rubenovom činu. Ovo se smatra dokazom gore spomenute talmudske izjave. Da je Reuven uistinu počinio grijeh, njega se ne bi odmah potom stavilo na popis sinova Jaakovljevih, već bi bio izopćen, ili nešto još gore. Osim toga, on je predstavljen kao Jaakovljev *b'hor* u pasuku koji slijedi.

Jaakovljevi sinovi su pobrojani. Jaakov se vraća domu svoga oca. Jichak umire u dobi od 180 godina (živio je 5 godina više od Avrahama). Neki kažu da je Avraham bio "uzet 5 godina prije svog vremena" kako bi bio pošteđen toga da vidi zle putove Eisava) to ga Jaakov i Eisav sahranjuju.

Navedeni su Eisavovi potomci.

Činjenica da je to učinjeno na ovom mjestu u Tori, prije nego li Tora nastavi s pripovijedanjem o Jaakovljevoj obitelji čini se kao da kaže: Završimo prvo s Eisavom, prije nego li nastavimo s važnom obiteljskom lozom. Eisav je sila u ovome svijetu, no on nije razlog njegova postojanja. Ja (kaže Tora, recimo to tako) još nisam spremna da govorim o Israelu; na to ću doći nakon što ovo sklonim s puta.

Drugi razlog koji se nudi za detaljno predstavljanje Eisavove loze je neka vrsta prijekora Jaakovu zbog njegova ponižavanja pred Eisavom. Nazvao si ga gospodarem, a sebe njegovim slugom, kaže B-g (recimo to tako), pa ću ja utvrditi njega i njegovu kraljevsku lozu u njihovoj vlastitoj zemlji, prije nego ćete ti i tvoje potomstvo biti spremni da postanete narodom.

Š'vi'i - sedma aliya - 24 p'sukim - 36,20-43

Tora nastavlja nabrajati potomke Eisava i kraljeve koji su vladali gradovima-državama, "čak prije nego li je počeo vladati kralj Izraela". Izrael još mora proći kroz mnoge faze pročišćavanja i i susresti se s mnogim kušnjama i nevoljama prije nego što izroni kao narod Izraela.

Haftara - 21 p'sukim - Knjiga (knjižica) proroka Ovadije

Različite zajednice čitaju različite haftare.

Kontinuirana bitkaizmeđu Jaakova i Eisava glavna je tema proroštva Ovadije. Proročanstvo se fokusira na konačnu presudu s kojom se suočavaju Eisavovi potomci; B-g će se pojaviti kao pravi kralj svih. Haftara daje "odgovor" na pitanje postavljeno u sedri o tome koji su istinski osjećaji Eisava prema Jaakovu.■

Rav Kook:

Služba stubova i žrtvenika

Povratak u Bet El

Nakon što je preživio sukob s Eza-
vom, misterioznu noćnu bitku na
Penuelu, silovanje svoje kćeri Dine i
borbu protiv grada Šehema – Jakov
se konačno uspijeva vratiti u Bet El.
Dvadeset godina ranije, Jakov je
prenoćio u Bet Elu i sanjao o anđe-
lima i božanskoj zaštiti kada je bje-
žao pred svojim bratom Ezavom.
Sada ispunjava svoje desetljećima
stare obećanje da će na tom svetom
mjestu štovati B-ga.

Pripremajući se za ovo duhovno
putovanje, Jakov je dao upute svojoj
obitelji:

*„Uklonite strane bogove iz svoje sre-
dine. Očistite se i promijenite svoju
odjeću. Tada ćemo se uspeti na Bet El.
Tamo ću izgraditi žrtvenik B-gu koji mi
je odgovorio u vrijeme moje nevolje i
koji me pratio na ovom putu.“ (Berešit
35,2-3)*

Prvi puta kada je Jakov stigao u
Bet El, podigao je 'maceiva' – stub
koji je bio namijenjen štovanju B-ga.
Sada je Jakov sagradio žrtvenik –
'mizbeah'. Koja je razlika između
štovanja B-ga stubom ili
žrtvenikom?

Tora kasnije zabranjuje podizanje
obrednih stubova, čak i ako bi bili
namijenjeni štovanju B-ga (*Devarim*
1,22). Mudraci objašnjavaju da je
'maceiva' bila prihvaćena u vrijeme
patrijarha, ali odbačena u vrijeme

njihovih potomaka (*Sifri Šoftim 146*).

Što je uzrokovalo tu promjenu
statusa?

Služba naroda

Razlika između 'maceiva' i 'mizbe-
aha' je primarno fizička. 'Maceiva' je
jedan veliki kamen, a 'mizbeah' je
žrtvenik napravljen od mnogo ka-
menja. Promjena iz stuba u žrtvenik
ukazuje na promjenu paradigme
koja se dogodila u vrijeme patrijar-
ha i njihovih potomaka vezano uz
način na koji treba štovati B-ga.

Svaki od triju praotaca – Abra-
ham, Izak i Jakov – imao je svoj oso-
bni način štovanja B-ga. Abraham je
služio B-gu svojom ljubavlju, dobro-
tom i gostoprimstvom. Izak je slu-
žio B-gu u strahopoštovanju i po-
kornosti – osobinama koje je dobio
prilikom 'akeide.' A Jakov, „učeni
čovjek koji je prebivao u šatorima
(Tore)“, služio je B-gu kroz učenje
Tore.

U vrijeme patrijarha, svaki od pra-
otaca bio je svjetlo za svoju genera-
ciju. Njegova dominantna karak-
terna crta obilježila je čitav jedan
period; njegov način služenja B-gu
bio je pravi način za to vrijeme. Taj
period može se zgodno predstaviti
metaforom 'maceiva': jedan kamen,
jedan način služenja B-gu.

Međutim, kada se Jakov vratio u
zemlju Izrael, situacija se promije-
nila. U Bet El je stigao sa dvanaesto-

ricom sinova, predstavnicima dva-
naest Izraelovih plemena. Više nije
postojao jedan duhovni put za cijelu
generaciju. To je bio početak nove
ere: služba naroda, kolektivna, u
kojoj svaki pojedinac ispunja odre-
đenu ulogu kako bi postigli zajed-
nički nacionalni cilj. Svaki od Ja-
kovljevih sinova razvio je svoj oso-
bni način služenja B-gu, utemeljen
na jedinstvenoj kombinaciji duhov-
nih puteva triju praotaca.

Kako bi funkcionirao u potpuno-
sti, Židovskom je narodu potrebna
raznolikost talenata i polja stručno-
sti. Duhovno vodstvo, u formi učitelja
Tore i svećenika, došlo je iz
Levijevog plemena. Kraljevi i nacio-
nalni vođe izašli su iz plemena Ju-
de. Jisahar je donio učenjake i suce.
Druga su se plemena specijalizirala
u trgovini, poljoprivredi i obrani.

Žrtvenik koji je Jakov sagradio od
mnogo kamenja u Bet Elu, utjelovio
je novu paradigmu služenja B-gu.
To više nije bilo vrijeme jednog uni-
formnog štovanja B-ga. Sada su po-
stojali mnogi načini služenja B-gu
koji su se udružili u jednom žrtve-
niku u težnji prema zajedničkom
cilju službe B-gu.

„Promijenite svoju odjeću“

S tim različitim putevima služenja
B-gu, pojavio se međutim i novi
problem. Svaka skupina mogla bi
početi vjerovati da je njezin put
najvažniji i umanjivati trud ostalih.

(nastavak s 4. stranice) **Rav Kook: Služba stubova i žrtvenika**

Kada su se pripremali štovati B-ga u Bet Elu, Jakov je shvatio da je potrebno poduzeti posebne mjere kako bi ujedinio svoju obitelj.

Jakov je stoga dao upute svojoj obitelji, „Uklonite strane bogove iz svoje sredine.“ Mudraci nas uče da je zli nagon „strani bog“ (Šabat 105b). Jakov je tražio da uklone zli nagon koji nas uvjerava da su drugi „stranci“. Želio je da njegova obitelj shvati da su članovi Židovskog naroda ujedinjeni u svrsi i u duši. Iz tog razloga, Tora za Jakovljevu obitelj kaže da je imala 'sedamdeset duša' (Šemot 1,5), u jednini, naglašavajući time da su duše Izraela ujedinjene u svom izvoru.

Samo nas vanjske stvari – naša djela – razdvajaju. Zato je Jakov tražio da se njegova obitelj očisti i promijeni svoju odjeću, kako bi odstranili površne izvanjske stvari koje zamagljuju naše istinsko unutarnje jedinstvo.

Tada, objavio je Jakov, bit ćemo spremni uspeti se na Bet El i štovati B-ga zajedno. Tamo ćemo služiti B-ga na 'mizbeahu', sagrađenom od mnogo kamenja i mnogo puteva – ali radeći svi zajedno za isti cilj štovanja B-ga.

Stubovi i svetišta

Nakon dvadeset godina teškog rada za svog ujaka prevaranta, Jakov se sigurno vratio u Izrael. Bio je uspješan i u umirivanju svog brata Ezava te se konačno vratio u Bet El.

Bet El je bio mjesto na kojem je Jakov sanjao ljestve koje sežu do neba, anđele i B-žje obećanje da će ga čuvati na putu. Sada Jakov ispunjava svoje obećanje i podiže stub u B-žje ime u Bet Elu.

Iz onoga što čitam u Tori, čini se savršeno prihvatljivim da je Jakov podigao stub. Međutim, kasnije Tora zabranjuje sve obredne stubove, čak i one koji bi bili podignuti u svrhu štovanja B-ga:

„Ne podižite stubove koje Vječni vaš

B-g mrzi“ (Devarim 16,22).

Što s Jakovljevim stubom? Mudraci objašnjavaju da je 'maceiva' bila prihvaćena u vrijeme patrijarha, ali odbačena u vrijeme njihovih potomaka (Sifri Šoftim 146).

Što je uzrokovalo promjenu statusa stubova?

Planina, polje i kuća

Kako bismo odgovorili na to pitanje, moramo istražiti razliku između stuba i svetišta. Stub je jedan veliki kamen oko kojeg se okupljaju oni koji služe B-gu. Svetište je pak, kuća štovanja, zdanje u kojem se okupljaju štovatelji.

Zašto je važno okupljaju li se štovatelji oko stuba ili u svetištu?

Prorok Izaija imao je viziju vremena u kojem će mnogi narodi reći, „Popnimo se na B-žju goru, do kuće B-ga Jakovljevog“ (2,3). Što je to što će ih privući Jakovljevom B-gu, a ne B-gu Abrahama ili B-gu Izaka?

Mudraci primjećuju da je jedinstvena duhovna služba svakoga praoca bila povezana sa različitim prostorom u kojem su se povezivali sa B-gom:

Abraham – služio je B-gu na gori Morija tijekom 'akeide', vezivanja Izaka.

Izak – dosegnuo je duhovne visine u polju u kojem je meditirao (Berešit 24,63).

Jakov – obećao je da će mjesto na kojem je usnio san postati B-žja kuća (Berešit 28,22).

Mudraci tumače Izaijino proroštvo ovako: Narodi neće tražiti ni 'Abrahamovu goru', ni 'Izakovo polje', već 'kuću Jakovljevu' (Pesaħim 88). Što to znači?

Kada je Abraham započeo uvoditi koncept jednoga B-ga u svijet, on nije predavao o detaljnim, organiziranim formama štovanja. Abraham nije poučavao svoje sljedbenike da drže 613 micvi koje prožimaju

svaki aspekt života. Radije ih je učio konceptu jednog Stvoritelja. 'Abrahamova gora' i 'Izakova polja' metafora su za tu duhovnu poruku koja je, poput planine ili polja, dostupna svima.

Isto je i sa štovanjem oko stuba – centralne točke oko koje se svi mogu okupiti.

Jakov je, s druge strane, obećao da će utemeljiti kuću štovanja. U vrijeme dok su stubovi još bili prihvatljiv način štovanja B-ga, Jakov je zamišljao buduće vrijeme kada će Židovski narod biti spreman za višu razinu službe B-gu. Otvorena, pristupačna služba Abrahama, pripremila bi put za detaljnu službu Tore i micvi. Metafora za Jakovljevu službu je kuća, sa zidovima koji okružuju štovatelje, povezujući ih u specifičnoj formi štovanja.

Drugi aspekt kuće jest da razdvaja one koji su unutra od onih koji su vani. Jednom kada je Židovski narod zaslužio pristup uzvišenijoj službi i ušao u svetište, više nije bilo prikladno za njih da se s B-gom povezuju kroz apstraktnu službu predstavljenu stubovima.

Izaija proriče da će u budućnosti narodi prepoznati ljepotu i dubinu službe B-gu koja obuhvaća i duhovne i fizičke komponente. Oni će prepoznati važnost dobrih djela, micvi i zakona. Tada će zaključiti: jednostavna vjera u B-ga i apstraktna teologija nisu dovoljne. Uđimo u svetište, u „kuću B-ga Jakovljeva.“

Prevela Anja Grabar

Rabbi Berel Wein:

Što ljude čini snažnijima od anđela

Mnogi su komentatori vjekovima gledali na dva sukoba između Jaakova i Esava – prvo borbu a Esavovim anđelom, a nakon toga susret s Esavom glavom i bradom - ratom na dva fronta koji su judaizam i Židovski narod tisućljećima bili primorani voditi kako bi opstali.

Borba s Esavovim anđelom, onako kako je opisana u *paraši*, predstavlja duhovnu i intelektualnu borbu, takmičenje ideja, vjerovanja i razmišljanja. Susret s fizičkim Esavom s druge strane predstavlja borbu Židovskog naroda da tek preživi u netrpeljivom, okrutnom i gotovo pogubnom okruženju.

Jaakov ne izlazi neozlijeđen niti iz jednog od tih sukoba. On je osakaćen tjelesno i donekle financijski osiromašen. Esavovo "zlo oko" zuri u njegovu djecu i Jaakov je pušten da ode živ, mada s udarcima po tijelu i novčaniku, odvajajući se od Esava fizički, ali i od njegova tipa društva i pogleda na svijet.

Ovime je dobrim dijelom postavljen scenarij za dugi tijek Židovske povijesti, u kojoj Židovi uvijek na-

stoje preživjeti u okrutnom društvu koje uvijek pred njih stavlja kušnje, društvu kojim upravlja Esav. Midraški rabini raspravljaju o mogućnostima suživota i suradnje s Esavom.

Iako ta rasprava nije završila s bilo kakvim trajnim ili uvjerljivim zaključkom, čini se da povijest potvrđuje mišljenje Rabi Šimona bar Johaja da je Esavova mržnja Jaakova potpuno iracionalna i neodređena, kako negdašnja tako i suvremena. Antisemitizam je u današnjem izgled prosvijećenom svijetu koliko sveprisutan, toliko je i zastrašujuć. I izgleda da smo mi potpuno nemoćni da išta učinimo po tom pitanju.

Kao što je svima bolno jasno, ova borba za daljnji opstanak Židova traje i dalje i čini se da joj se ne nazire kraj. Sve te strane ideje i trenutni hirevi zapadnog društva gotovo jednoglasno stoje nasuprot vrednotama Tore i tradicionalnom načinu života. Esavov anđeo s vremena na vrijeme mijenja svoj program, ali uvijek stoji protiv Tore i moralnog ponašanja.

On ide od totalitarnog ekstremnog konzervativizma do divljeg liberalizma, ali je uvijek u stanju ozlijediti Židovsku psihu i tijelo bez obzira za koju se filozofiju ili kulturu u tom trenutku zalagao. Mi danas šepamo zbog tih napada na Židovske vrednote i izučavanje i prakticiranje Tore.

Židovski roditelji u Americi tuže školske odbore zbog antisemitskog odnosa, pravila i ponašanja. A ipak niti ne pomišljaju da pošalju svoju djecu u Židovsku školu ili da im pruže intenzivno Židovsko obrazovanje. Ovakva tužba primjer je hramanja kojeg nam je nanio Esavov anđeo prosvijećenosti i kulture.

Svi se slažu da je Europa danas izgubljeni kontinent, barem što se tiče Židova. Pitanje koje danas Židovi najčešće postavljaju putničkim agencijama je "Mogu li tamo nositi *kipa* na ulici?" Milijarde dolara Židovskog blaga opljačkanoga za vrijeme Drugog svjetskog rata i odmah nakon njega još uvijek leži u Esavovim rukama.

A opet, mi bismo sigurno bili za-

(nastavak s 6. stranice) **Rabbi Berel Wein: Što ljude čini snažnijima od anđela**

dovoljni i s time kada bi nas svijet samo pustio na miru, no čini se da je ta nada uzaludna. Stoga se naša bitka nastavlja, no B-žje obećanje da ćemo nekako pobijediti vrijedi i dalje i istinito je. I u tome je naša nada da nastavimo ići dalje kao odani i postojani Židovi.

Naš je otac Jaakov poslao glasnike da se susretnu s njegovim bratom Esavom i pokušaju ga omekšati, te tako spriječe mogući nasilni i smrtonosni sukob. U Midrašu i komentarima postoje različita mišljenja o tome da li su ti izaslanici bili anđeli ili ljudi. U svakom slučaju, iz *paraše* se čini da nisu bili uspješni u svojoj misiji i nisu uspjeli odvratiti Esava i njegovih četiri stotine naoružanih ljudi da suprostave licem u lice s Jaakovom.

Ako se složimo da su ti izaslanici bili tek ljudska bića onda je razumljivo da su oni mogli biti neuspješni u svojoj zadaći da odgovore Esava i uvjere ga da Jaakova i njegovu obitelj ostavi na miru. Međutim, ukoliko vjerujemo da su Jaakovljevi izaslanici stvarno bili anđeli, kako je onda moguće da u svojoj zadaći nisu uspjeli? Jedan anđeo nikada neće biti neuspješan u svojoj zadaći, zar ne?

No iz jednog drugog slučaja u Jaakovljevom životu vidimo da ljudska volja i snaga mogu nadvladati anđela. Jaakov se sam bori s Esavovim anđelom sve dok ga ne onemoguću. Jaakovljevo ime je promijenjeno u Jisrael jer se bio u stanju hrvati i sukobiti s anđelima i ljudima i iz toga izići kao pobjednik. Nikada nemojte podcijeniti moć ljudskog bića da učini dobro ili da

nešto razori.

Esavova odlučnost da povrijedi Jaakova toliko je snažna i odlučna da ga čak ni horde anđela ne mogu odvratiti od njegove zle nakane. Anđeli nemaju slobodnu volju i slobodu postupanja, pa su zbog toga u suštini slabiji od ljudskih bića. Anđeli nemaju skrivenih rezervi volje i snage – oni su ono što jesu. Ljudska bića kada se nađu pod pritiskom, mogu biti pravedna ili zla do krajnjih granica.

Tek kada na koncu Esav vidi Jaakova i njegovu obitelj pred sobom, njegova se volja pokoleba i on tada postane mnogo pomirljiviji. Naravno, na njega je utjecala velika gomila novca kojim ga Jaakov obasipa. I to je dio ljudske prirode, jer ljudi su uvijek osjetljivi i slabi na podmićivanje novcem. Nije pogled na nebeske anđele to što je omekšalo Esavovo srce prema njegovom bratu koliko materijalna darežljivost kojom ga je Jaakov darovao.

Tijekom duge povijesti Židovskog naroda, mnoge odredbe smišljene protiv Židova nisu bile provedene u djelo u zamjenu za novac isplaćen

onima koji su bili određeni kao izvršitelji. Koliko god to neukusno zvučalo i činilo se, to je oduvijek bio način koji se koristio kao pomoć za opstanak Židova u teška vremena i u teškim situacijama.

Anđeli nisu podložni takvim taktikama i kušnjama, no ljudi jesu. Ljudska bića mogu nadvladati anđele, no rijetko su u stanju izbjeći iskušenja i nevolje koje ona donose. Međutim, ista ona snaga volje koja je neophodna i dio je ljudske naravi za nadvladavanje anđela, postoji i dok se ljudska bića suočavaju s kušnjama i teškim životnim odlukama.

Prije nekoliko godina u Sjedinjenim se Državama održavala kampanja protiv tinejdžerskog korištenja droge. Slogan te kampanje glasio je "Samo reci NE." Shvatio sam da je to vrlo pojednostavljeni način bavljenja problemom upotrebe droge od strane mladih ljudi no u njemu ima doza istine. Snaga da se kaže ne anđelima ista je ona snaga kojom se kaže ne štetama i zlu.

Šabat šalom. ■

Rabbi Yissocher Frand:

Definiranje pobjede

Pobjeda se definira kao postignuće zadanog cilja

Nakon što se čitave noći borio sa Ezavovim anđelom čuvarom, anđeo kaže Jakovu „Pusti me da idem jer se bliži zora.“ Jakov mu odgovara, „Neću te pustiti dok me ne blagosloviš.“ Anđeo pita Jakova kako se zove, a Jakov odgovara da mu je ime Jakov. Anđeo mu poručuje „Tvoje ime više neće biti Jakov; zvat ćeš se Izrael jer si se borio sa B-gom i sa ljudima i pobijedio si.“ (*Berešit 32,27-30*)

Borba sa B-gom odnosi se na njegovu borbu sa anđelom. Što znači „borio se sa ljudima i pobijedio“? Raši kaže da se to odnosi na njegove borbe sa Ezavom i Lavanom. Jakov je izašao kao pobjednik iz svih sukoba.

Rav Moše Soloveitchik, *zt"l*, (Lucerne/Zurich, Švicarska) postavlja zanimljivo pitanje. Razumljivo je reći da je Jakov Avinu bio pobjedonosan u odnosu na svog ujaka Lavana. Lavan ga je pokušao prevariti; pokušao ga je opljačkati; zadavao mu je nevolje. Na kraju svega, Jakov

je iz Lavanove kuće otišao pobjedonosno. Izašao je sa svojom obitelji i djecom te financijski vrlo uspješan.

Ali kako možemo ono što se dogodilo u *parši Vajišlah* (vezano uz susret sa bratom Ezavom) nazvati pobjedom? Jakov se boji Ezava; on mu je podložan, klanja mu se, umiruje ga. To nije pobjeda. To je umirivanje! Kako Tora može to opisati kao „*Sarisa im anašim vatuhal*“ (borio si se s ljudima i pobijedio)? Na koji je način Jakov pobjedonosan ako se u odnosu na Ezava morao ponašati kao rob?

Rav Moše Soloveitchik nudi zanimljivu misao: Ako postavimo takvo pitanje, mi zapravo ne razumijemo značenje riječi 'pobjeda'. Pobjeda ne znači nužno da je netko nadvladao svog neprijatelja. Definicija pobjede jest da netko postigne cilj koji si je zadao. Pobjeda je postizanje tog cilja neovisno o načinu na koji je on postignut. Da, Jakov je mogao pokušati boriti se s Ezavom, ali to bi ga možda koštalo njegove obitelji ili jednog njezina dijela. Jakov Avinu nije bio zainteresiran da se busa u prsa „Pokazao sam svom bratu! Zaista

sam dao Ezavu ono što zaslužuje!“ Jakovu je u interesu bilo ostati živ. On je primarno bio zainteresiran za to da bude B-žji sluga. Bio je zainteresiran da očuva svoju obitelj. Na kraju, postigao je sve te ciljeve.

Rav Moše Soloveitchik tu je ideju prenio jednom paru koji je došao na predbračno savjetovanje. U braku, kao što znamo, mnogo puta postoje neslaganja između muža i žene. Često, međutim, važnije od problema o kojem se raspravlja postaje „Tko će pobijediti?“ Svaka strana želi postići pobjedu. Rav Moše Soloveitchik savjetovao je tom paru da bi svatko od njih trebao definirati pobjedu kao postizanje '*šalom bajita*' (mira u kući).

Kao što svi znamo, kada je mir između muža i žene, tada je i B-žja prisutnost s njima. Željeni cilj ne bi trebao biti „Ja želim ići k svojim roditeljima za *jom tov*, a ti želiš ići k tvojima“, ili „Ja to želim učiniti na ovaj način, a ti na onaj način“. Pobjeda je kada '*šehina*' prebiva među njima. Ako je način da se postigne '*šehina*' odustajanje, tada to odustajanje nije poraz, nego pobjeda.

To se ne odnosi samo na odnose između muževa i žena, nego i na sve druge međuljudske odnose. Kad ljudi uđu u svađe (*mahlokes*), želja za pobjedom je toliko velika da na kraju ništa drugo nije važno. Svi mi moramo shvatiti da kada imamo suparnika, naš pravi suparnik nije osoba s kojom smo u svađi, već zli nagon koji nam kaže neka ustrajemo u svađi.

Pobjeda se ne postiže na način da bude po tvom i da nadvladaš svog suparnika ili da mu dokažeš da je u krivu. Prava pobjeda se postiže kada svađa završi i kada je nadvladan zli nagon. Moramo uvijek imati na umu: Moj suparnik nije moj gazda; moj suparnik nije moj susjed. Suparnik je '*jecer hara*' koji nam neprestano govori „Ne odustaj. Zauzmi se

(nastavak s 8. stranice) **Rabbi Yissocher Frand: Definiranje pobjede**

za svoje pravo!“

Razdvajanje drugova po oružju

Tora bilježi grozan incident koji se dogodio Dini, Leinoj kćeri. Silovao ju je Šehem, Hamorov sin. Šimon i Levi, dva Jakovljeva sina, jako su se uzrujala zbog toga i htjeli su obraniti obiteljsku čast. Smislili su plan da nagovore sve muškarce u gradu da se obrežu i da ih, kada su još slabi, sve ubiju.

Činilo bi se da su Šimon i Levi, da tako kažemo, izgrađeni od istog materijala. Očigledno su imali slične karaktere, slične želje. Nijedan od njih nije mogao podnijeti takvu nepravdu prema članu svoje obitelji. Iako je Dina bila sestra svoj braći, Šimon i Levi postali su drugovi po oružju koji su osmislili i proveli plan osvete.

U *parši Vajehi*, kada Jakov blagoslivlja svoju djecu, on Šimona i Levija spominje zajedno. Zapravo, izgleda kao da ih proklinje, a ne blagoslivlja, govoreći im „zato ću ih podijeliti u Jakovu i raspršiti u Izraelu.“ (*Berešit* 49,7) Oni su jedina plemena koja nisu dobila svoju baštinu u zemlji Izrael. Šimonov dio nasljeđa pripao je Judinom plemenu, a Levijevo pleme raspršeno je po raznim gradovima u Izraelu. Tako se čini da su tijekom cijelog svog života, Šimon i Levi sličili kao jaje jajetu. Dijelili su sličan revni temperament i na taj su način živjeli čitavog života.

No ipak, vidimo da je postojalo razgraničavanje i podjela između Šimona i Levija. Tijekom incidenta u pustinji kada je Zimri, vođa Šimonovog plemena, javno izvodio nemoralan čin, Pinhas, Aronov unuk iz Levijeva plemena stavio je na sebe plašt revnosti i ubio ga. U tom događaju, kažu nam *hazal*, Šimonovo pleme stalo je uz svog vođu. Ironično, Levijev potomak podigao je ruku protiv svog starog druga po oružju, svog starog saveznika iz bitke u Šehemu. U tom događaju,

oni su se odvojili i krenuli različitim putevima.

Netziv tumači stih „I kada je došao treći dan, dok su oni još bili u boli, dva Jakovljeva sina (*šnei bnei Jaakov*), Šimon i Levi, Dinina braća, uzeli su svaki svoj mač i ubili sve muškarce u gradu.“ (*Berešit* 34,25) Netziv postavlja pitanje zašto stih ističe da su Šimon i Levi bili „dvojica Jakovljevih sinova“? Pa, znamo brojati!

Netziv odgovara da su u pitanju bila dva motivacijska faktora. Šimon i Levi bili su uzrujani, kao što opisuje stih „jer je on počinio sramotu u Izraelu liježući s Jakovljevom kćeri – a takvo što se ne čini“ (*Berešit* 34,7). Netziv identificira dva faktora. Prvi je bila sramota obitelji (*liškav et bat Jaakov*). Zatim je tu bio i drugi zločin: „*Ki nevala asa b'Jisrael*“ – svetost židovskog naroda bila je narušena ovim nemoralnim činom. Jedan faktor bio je '*kavod mišpaha*' (obiteljski ponos), a drugi faktor bio je '*kedušat Jisrael*' (židovska svetost). Netziv sugerira da su oboje učinili isto djelo osvete, ali su njihove motivacije bile različite. Šimon je to učinio zbog obitelji. Levi je to učinio zbog povrede svetosti židovskog naroda koja mora ostati netaknuta.

Razlika je, kaže Netziv, manifestirana generacijama kasnije u incidentu sa Zimrijem i Pinhasom. Šimon je uvijek više bio zainteresiran za obiteljsku čast i dostojanstvo. Njega nije motivirala židovska svetost. Kada je Šimonovo pleme bilo uključeno u nemoralni čin, članovi plemena okupili su se oko svog vođe. Došli su u obranu člana svoje obitelji. Levi i njegovi potomci nisu se fokusirali na '*kavod mišpaha*' – nego na veći problem koji je postojao – '*kedušat Jisrael*'.

Šimon i Levi razdvojili su se zbog te dvije različite motivacije. Šimon je rekao „Obitelj je najvažnija. To je naš čovjek. To je naš vođa. Moramo ga podržati i učiniti ono što je ispravno za našu obitelj.“ Levi je rekao „Šimon, oprosti. Ovdje se moramo razdvojiti i poći drugačijim putevima.“

To je Levijev pristup u cijeloj Tori. Kada je trebalo pleme koje će se boriti u bitci nakon grijeha sa zlatnim teletom, bilo je to Levijevo pleme. „Tko je za B-ga, k meni. I čitavo Levijevo pleme okupilo se oko njega (Mošea)“ (*Šemot* 32,26). Levi je imao genetski kapacitet – kada je u pitanju bila obrana svetosti Izraela – da stavi sa strane sve druge obzire. To je ono na što misli Moše kada na kraju Tore blagoslivlja Levija: „O ocu svome i majci reče on: Nisam ih vidio; svoju braću ne poznaje i na svoju se djecu ne osvrće, jer Tvoju riječ on je vršio i Tvog se saveza držao.“ (*Devorim* 33,9)

Sve dok su se njihove agende poklapale, Šimon i Levi bili su drugovi po oružju. Ali u incidentu sa Pinhasom i Zimrijem, postojale su dvije različite agende – *kavod mišpaha* i *kedušat Jisrael*. Levi je zastupao stranu '*kedušat Jisrael*' i revno branio B-žju čast. ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Shaul Rosenblatt:

Mudrost duše

Jakov se vraća u Izrael i doznaje da mu njegov brat Ezav dolazi u susret sa 400 muškaraca – nije baš neki odbor za doček. Jakov umiruje Ezava i moli B-ga za spasenje. Uvijek praktičan, istovremeno se priprema za bitku. Nema želje boriti se. Ali ne boji se borbe. Ezav, preplavljen Jakovljevom velikodušnošću, želi svom bratu dobrodošlicu kući.

Jakovljeve nevolje, međutim, nisu svršene. Njegovu kći Dinu siluje Šehem, sin lokalnog poglavice. Stvari se još pogoršavaju kada Šimon i Levi uzimaju pravdu u svoje ruke i pobiju cijelo pleme.

Jakovljeva žena, Rahel, umire pri porodu donoseći na svijet Benjamina, svog drugog sina. Odjeljak završava nabranjem Ezavovih potomaka.

A za Jakova, najgore tek dolazi. O tome sljedeći tjeđan.

Rabini nam kažu da je Jakov u Haranu držao cijelu Toru. To povlači za sobom očigledno pitanje: kako je znao Toru stotinama godina prije no što je dana na Sinaju?

Na drugom mjestu, rabini spominju da je i Abraham, Jakovljev djed, također znao Toru i ovog puta kažu nam odakle ju je naučio: 'Njegova dva bubrega postala su dva izvora kroz koja je potekla mudrost Tore'. Dakle, naučio je Toru od svojih bubrega!

Nevjerojatan izbor organa za upotrebu u ovoj metafori. Mogao bih razumjeti da je iz mozga crpio mu-

drost. Ili iz srca, iz kojeg je intuitivno spoznao mudrost. Ali iz bubrega?

Međutim, kada razmišljate o tome koja je funkcija bubrega, ova metafora je zapravo savršena. Bubrezi su multifunkcionalni organi, ali njihova glavna svrha je da filtriraju otpad iz našeg tijela.

Isti proces neophodan je kako bismo pronašli mudrost u sebi.

Mi ljudi prepuni smo ideja, puni mišljenja i perspektiva. Mnoge od tih ideja dolaze iz naših subjektivnih sklonosti i želja – 'osobne' misli, kako bih ja to nazvao. A imamo i iskustvo 'univerzalnog' razmišljanja: ideje koje nam dolaze iz dubljeg, duhovnijeg mjesta; ideje koje su objektivne i istinite; instinktivne ideje, zajedničke svim ljudima. Svatko zna da je pogrešno ubiti. Svatko želi biti sretan. Svatko cijeni ljubav.

To nisu subjektivne stvari, već su shvaćene univerzalno.

Svatko od nas je poput vreće s pomiješanim 'osobnim' i 'univerzalnim' mislima. Ključ je, naravno, u poznavanju razlike. Abraham je bio sposoban to učiniti. Njegovi duhovni 'bubrezi' radili su iznimno dobro i on je bio sposoban odvojiti žito od kukolja; razdvojiti osobno mišljenje od objektivne mudrosti.

Ljudska bića ne moraju učiti mudrost. Ona su stvorena sa svom mudrošću koja će im trebati. Otkrivanje mudrosti je proces unutarnjeg razlikovanja. Moramo pronaći put kroz nered koji ispunja naše misli i pronaći one koje nam imaju smisla, koje su ispravne. (Iz židovske perspektive, Tora je sredstvo koje nam pomaže u razjašnjavanju i daje nam smjernice prema cilju.) U hebrejskom, to se zove 'daat'. Kroz 'daat' mi smo programirani za direktan pristup B-žjem umu. Možda imamo različite subjektivne ideje o životu, ali 'daat' nam je svima zajednički. Svi mi znamo istinu.

To je način na koji je Abraham, a kasnije i Jakov, mogao znati Toru prije no što je ona dana i na taj isti način svatko od nas ima sposobnost pronaći te iste istine u sebi – sve dok i mi, kao i oni, jačamo mišiće naših duhovnih bubrega.

Šabat šalom ■

Prevela Anja Grabar

Rabbi Shaul Youdkevitch, Live Kabbalah:

TJEDNI ZOHAR: VAJIŠLAH

Paraša (priča) Vajišlah velika je pouka o podrijetlu zla, te umijeću svakodnevnog suočavanja s njime. Ovoj tjedni odlomak Tore bavi se situacijama neposredne opasnosti. Jakov se vraća kući nakon više od dvadeset godina, i prva osoba koju susreće je njegov brat Esav, koji dolazi da ubije njega i njegovu obitelj. Kasnije nam Tora kaže da je Šehem Ben Hamor silovao Dinu, Jakovljevu kćer, te govori o odmazdi njezine braće - Šimona i Levija - koji su pobili sve muškarce u gradu Šemu, iskoristivši situaciju u kojoj su se našli nakon što su se svi muškarci obrezali kako bi se ujedinili s Jakovljevom obitelji. Dok Jakov bježi od osвете, njegova supruga Rahel rađa Benjamina i umire te biva pokopana na putu za Beit Lehem.

Veliki mudraci iz susreta Esava i Jakova uče kako se trebamo ponašati kada se suočimo s velikim problemom. Trebamo pripremiti tri stvari: darove (kako bismo umirili, ublažili situaciju), moliti se i spremirati se za rat. I tako, Jakov priprema psihološku strukturu koja je za cilj imala da ublaži težinu njegovog povratka i smiri Esava:

Darovi: Jakov šalje Esavu darove - stada ovaca i koza, goveda i deva.

Rat: Jakov dijeli svoj tabor na dva dijela, tako da ukoliko Esav napadne jedan logor drugi uspije pobjeći.

Molitva: Jakovljeva molitva je primjer toga kakva molitva treba biti - detaljna, razložna, fokusirana i iz-

ravno povezana s potrebom i željom.

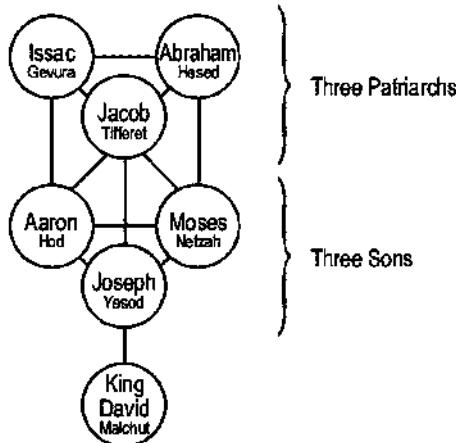
Priča o ponovnom susretu tipična je za našu stalnu unutarnju borbu o kojoj smo govorili u *paraši Toldot*, između tijela (Esava - sklonosti ka zlu) i duše (Jakova - sklonosti ka dobru). Naučili smo da je u našem svijetu pravo prvorođenog dano tijelu pa zato naša duša treba "ukrasti" pažnju koja joj se poklanja putem obmane.

Zohar objašnjava da Jakov Esavu šalje darove i sedam se puta pokloni pred njim. Međutim, istovremeno i Jakov, uvijeno, prijete Esavu, rekavši

da je svoje bogatstvo stekao kod Lavana - najvećeg i najopakijeg vrača na svijetu. Za vrijeme molitve Jakov je postao nabijen silama sigurnosti i intenziteta. Esava to zbuni - ako je Jakov uspio nadvladati Lavana, lako bi mogao ubiti i njega. Ako je tako, zašto mu onda šalje darove? Tako, kada se Jakov pokloni pred njim, Esav osjeti zbuđenost, ponos i ugodu, smetenog uma izgubi kontrolu nad sobom, i od srca zagrlji Jakova ("A Ezav mu potrča u susret, i zagrlji ga, pade mu oko vrata i poljubi ga te oni plakaše").

Kad osobi pristupamo s mirom i ljubavi, iz nutrine kojom vlada svjetlo i odricanje od ega, a ipak iz nutrine pune snage, mi možemo prevariti uobičajenu logiku (Esava), a zatim zaboraviti svu mržnju i početi doživljavati čuda i velebna djela. ■

Prevela: Tamar Buchwald

Koprocjenjiva vrijednost čestitosti, Rabbi Daniel Travis:

Rasipanje vremena

Molim te, ti kreni ispred mene, gospodaru moj. Ja ću svoju družinu voditi polako... (Berešit 33,14)

Jaakov je to rekao kao izraz poštovanja, da bi pokazao da se brine kako ne bi rasipao Esavovo vrijeme zbog toga što njegova obitelj sporo putuje. Čovjek mora biti posebno oprezan da ne rasipa tuđe vrijeme, tu dragocjenu i nenadomjestivu stvar. Postoje prilike u kojima je rasipanje tuđeg vremena krađa, primjerice kod zaposlenika čije vrijeme pripada njegovom šefu. U drugim okolnostima trošenje tuđeg vremena se ne smatra krađom, međutim, ono je obuhvaćeno zapovijedi iz Tore, "Nećeš varati svoga bližnjeg."

Raširen primjer toga je "guranje" ispred nekoga drugog u redu. Hala-

ha priznaje pravo nekoga da zadrži svoje mjesto u redu, i progurati se ispred njega ili zatražiti nekoga tko stoji u redu da nešto obavi za vas, je kršenje tog prava. Međutim, ako ta osoba ima neku olakotnu okolnost, npr. bolesna je ili starija, ili će pretrpjeti veliki novčani gubitak zbog čekanja u redu, pristojno je propustiti je na početak reda, mada čovjek nema obavezu to učiniti.

Slično tome, dopušteno je zamoliti nekoga da vam obavi nešto prije nego li ta osoba stane u red. Budući da ne postoji pravilo na koliko vremena svaka osoba ima pravo, to se ne smatra kršenjem bilo čijih prava. Međutim, čak i to ima svoje granice, i čovjek ne bi trebao koristiti nerazumno puno vremena. Nije pošteno

da drugi ljudi u redu moraju čekati dok jedna osoba obavlja poslove za više njih.

Svakoga dana se pojavljuju bezbrojne mogućnosti u kojima ljudi mogu pokazati da poštuju vrijeme svog bližnjeg. Ako se netko dogovori za sastanak s nekime, istinski je znak brizičnosti doći u dogovoreno vrijeme. Chazon Ish je jednom raspustio *minjan* kada je čuo da će zbog toga jedan član zakasni na sastanak. Druga uobičajena situacija je vraćanje stvari na njihovo mjesto, a to se posebno tiče knjiga Tore u Beit Medrašu. Načelo koje treba zapamtiti u svakoj situaciji je, da ako bi vas smetalo da potrošite svoje vrijeme na takav način, onda to ne biste trebali očekivati ni od drugih. ■

Breslov Research Institute:

Cedaka

Jaakov reče [Esavu], "Molim te nemoj odbiti moj dar". Ako sam našao naklonost u tvojim očima, uzmi što ti dajem...Jer meni je, kada vidim tvoje lice kao da vidim lice anđela; i primio si me ljubavno" (Postanak 33,10).

Reče Rebe Elazar, "Dok je Hram stajao, čovjek bi donirao svoj [godišnji] šekel i bilo bi mu oprošteno. Sada kad Hram ne stoji više, ako daje u dobrotvorne svrhe, u redu je. A ako ne, stranci će doći i uzeti to silom. Svejedno, to će se smatrati kao davanje milodara, kao što redak kaže (Izaija 60,17), '[Umjesto] tvojih vjerovnika, milodar' (Baba Batra 9a).

Ne znam da li je ovo 100% točno, ali je prilično blizu tome, "Ništa nije sigurno osim smrti i poreza." U ljudskoj je naravi da želi povećati prihode do krajnjih granica i učiniti to na legitiman način, stoga je korištenje poreznih rupa u zakonima jed-

nako prirodna stvar u Pekingu, koliko i u Brooklynu. (Moram li napomenuti da je prikriivanje prihoda i varanje vlasti protivno halahi i da može dovesti do *hilul Hašem* [sramoćenja B-žjeg imena]? Evo—sad sam to i rekao.)

Iako često vidimo "svoj novac na djelu" kod raznih javnih projekata (poput popravljavanja semafora), mi ne volimo plaćati poreze jer to smatramo bacanjem novca. Nadam se da će vas slijedeće navesti da se osjećate bolje, čak i ako vam neće uštedjeti novca.

Porezi koje plaćate, do određene mjere, imaju iste pozitivne efekte kao i davanje *cedaka* (u dobrotvorne svrhe). Primjer? Naprimjer kao otvaranje vrata za *keduša* (svetost). Kakvo god poboljšanje želite učiniti u svom Židovstvu - jačanje vjere ili više bistrine u svom učenju Tore, na

primjer, — davanje *cedaka*, učinit će to lakšim i dostupnijim. Konkretno, Rebe Nachman uči da davanje *cedaka* ima moć da popravi (i poništi) našu zabludu da se stvari događaju "prirodno," automatski. Davanje *cedaka* povećava našu vjeru u B-žji *racon* (volju), da se sve u životu dešava samo zato što B-g tako želi.

Rebe Nachman uči da istinsko djelo *cedaka* zahtijeva prevladavanje vlastite pohlepe (što je vrsta okrutnosti) velikodušnošću (koja je vrsta suosjećanja). Parparot I'Chokhmah objašnjava da iako plaćanje poreza ne zahtijeva pobjedu suosjećanja nad bezdušnošću, plaćanje poreza ipak prikazuje Židova u ljepšem svjetlu, stvarajući određeni stupanj suosjećanja koji će barem donekle razmekšati potencijalni antisemitizam kojeg može gajiti lokalna vlast.

agutn šabos! ■

Biseri hasidske mudrosti

“Svaki čovjek treba učitelja da ga uči Tori i načinu služenja Stvoritelju. Tako može kročiti putem koji je osvijetljen sve do kraja svog života.

Ipak, čovjek koji ima tu sposobnost da može učiti od svakoga, čak i od jednostavnih ljudi koji govore o svjetovnim problemima, te može prepoznati u tome mudrost kako služiti Stvoritelju – takav čovjek uopće ne treba učitelja. ■

R. Simha Bunam iz Pzhishe

Ako tvoji sinovi vide da ti marljivo učiš Toru, oni će te oponašati.

Ali ako ti zapostavljaš učenje i samo želiš da tvoji sinovi budu marljivi studenti, rezultat će biti da će oni činiti isto kad narastu.

Tvoji sinovi će jednoga dana zapostavljati učenje Tore, a željeti će da njihovi sinovi marljivo uče. ■

R. Menahem Mendel iz Kotzka

Ponekad određen način služenja izgleda idealan da bi se pomoću njega približili Stvoritelju. Nešto kasnije, učini nam se opet da je neki drugi način bolji.

Zašto dozvoliti da nas to zbunjuje? Ono što činimo je dobro, sve dok ne činimo loše.

Jednostavno radite dobra djela, pa će zlo samo od sebe nestati. ■

R. Nachman iz Breslova

Ako će me jednog dana na drugom svijetu upitati zašto nisam bio Mojsije, znao bih kako odgovoriti.

Ali, ako me upitaju zašto nisam bio Zusya, ne znam kako bih odgovorio. ■

R. Zusya iz Anipola

Nikada ne nosite odijelo čiji je gornji dio napravljen od ponosa, donji dio od ljutnje, a sašiveno je koncem gorčine. ■

R. Naftali iz Ropschitza

Bisere sakupio i preveo Nenad Vasiljević

Sefer Hamicvot Hakacar

Zapovijedi koje se danas mogu poštivati

kako ih je sakupio Hafec Hajim

Pozitivne zapovijedi

8. Pozitivna je zapovijed vezati *t'filin* (molitveno remenje s kožnatim kućištem u kojem se nalaze tekstovi iz Tore) na svoju ruku

jer Pismo kaže: *i vezat ćeš ih na ruku svoju kao znak (Dvarim 6,8)*. Mjesto na koje ih treba postaviti [kožnato kućište] jest biceps, na njegovom uzdignutom dijelu.

Negativne zapovijedi

8. Negativna je zapovijed ne baviti se nikakvom mišlju da postoji bilo koji drugi bog osim B-ga blagoslovenog

kao što kaže Pismo, *Nećeš imati drugih bogova ispred Mene (Šemot 20,3)*. Tkogod se u svom umu bavi mišlju (ne daj B-že) da postoji bilo koji drugi bog izuzev Njega, ili da ima kakav suučesnik ili suradnik (ne daj B-že); ili u svom umu razmatra o zamisli da postoji neki smisao u idolopoklonstvu (ne daj B-že) – on poriče samo temeljno načelo [o jednom i jedinom B-gu].

Čovjek ne bi trebao izreći bilo koju riječ koja sluti na herezu (ne daj B-že), ili reći kakvo priznanje idolopoklonstvu (ne daj B-že). Jer ako tko prihvaća služenje idolima, to je kao da je porekao čitavu Toru, pošto on poriče samo njeno temeljno načelo. A naša je obaveza da se budemo

spremni odreći svojih života i svoje moći zbog toga; jer u vezi svega što se dotiče glavnog principa naše vjere, ima obaveza da prihvatimo smrt [ukoliko je neophodno] umjesto da sagriješimo.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene.

9. Negativna je zapovijed ne načiniti nikakvog idola da bi ga se štovalo

kao što kaže Pismo, *Nećeš sebi načiniti kipa klesanog (Šemot 20,4)*. Ako čovjek prekrši to i načini ga, bilo da ga je napravio sam ili naručio da se napravi, treba ga izbičevati. Ako ga je napravio sam za sebe, bičevati ga treba dva puta (zbog ove zabrane i zbog zabrane [Š10], *i ne pravite sebi livenih bogova (Vajikra 19,4)*).

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene.

10. Negativna je zapovijed ne načiniti bilo kakvog idola da bi ga se štovalo [sam ili uz pomoć nekoga drugog], čak i za neznabošca

kao što kaže Pismo, *i ne pravite sebi livenih bogova (Vajikra 19,4)*. Ako čovjek prekrši to i načini ga, treba ga izbičevati.

Ovo je na snazi na svakom mjestu i u svakom trenutku, kako za muškarce tako i za žene. ■

U najkraćim crtama: Paraša

1. 2. & 3. alija: Godina je 2205. i Jakovu je 97 godina. On šalje glasnike ususret Eisavu i dobija informaciju da se Eisav približava, spreman na boj. Pripremajući se za taj sukob on primjeni strategiju u tri točke: a) *tefila* – molitva b) diplomacija c) rat. Prije stvarnog sukoba, Jakov pobjeđuje Eisava u duhovnoj bitki s Eisavovim anđelom, i stječe ime "Jisroel." Zbog ozljede koju je zadobio u borbi, B-g zabranjuje Jakovu i njegovoj obitelji da jedu *gid hanaše* – bedreni živac. Jakov i Eisav se susreću nakon 34

godine.

4. alija: Jakov i Eisav se slože da se mirno razidu. Eisav se vraća u svoje kraljevstvo Seir, a Jakov se nastanjuje u okolici grada Šehema.

5. alija: Šehem, sin Hamorov, otme i siluje Dinu, pa Šimon i Levi smisle strategiju kojom će uspjeti pobijati svo muško stanovništvo Šehema. Prema *hazal*, Šimonu i Leviju bilo je 13 godina. Hašem (B-g) naloži Jakovu da se preseli u Bet El. Rivkina dojišlja Devora umre, a Hašem Jakovu potvr-

di njegovo ime Jisroel.

6. & 7. alija: Rahel umre tijekom poroda Binjamina i Jakov je sahrani u Beis Lehemu. Nakon Raheline smrti, Reuven premjesti Jakovljevi krevet iz Bilhinog šatora u Lein šator. Iako će Jichak poživjeti još 21 godinu, Tora nam govori o njegovoj smrti s 180 godina (2228. godine). Ostatak *parše Vajišlah* navodi Eisavove potomke kao i konkretne kraljeve Seira koji su vladali prije kralja Saula – prvog kralja Izraela. (2882. god.) ■

U najkraćim crtama: Haftara

(Ovadja 1,1 - 1,21)

Ovotjedna *haftara* govori o kazni za Edom, potomke Esava, čiji se sukob s Jaakovom navodi u ovotjednom čitanju Tore.

Prorok Ovadja, i sam Edomac koji se preobratio na židovstvo, opisuje kaznu predodređenu za narod Edoma. Edomci nisu došli u pomoć Judeji kada su je Babilonci razarali, već su se čak i pridružili pokolju.

Mnogo godina kasnije Edomci (Rimsko Carstvo) su sami uništili Drugi Hram i nemilosrdno ubili i porobili svoje židovske rođake.

Iako je Rimsko Carstvo bilo jedno od najmoćnijih koja su ikada postojala na zemlji, prorok je unaprijed upozorio: "Ako se uzdigneš visoko kao orao i ako saviješ svoje gnijezdo među zvijezdama, od tamo ću te srušiti, govori G-s-pod ... I kuća Jaakovljeva bit

će oganj i dom Josefov plamen, a dom će Esavov postati plijeva, i oni će ga zapaliti i uništi ga, i dom Esavov neće preživjeti, jer G-spod je rekao."

Nakon što opisuje podjelu Esavovih zemalja među Judejskim povratnicima iz sužanjstva, *haftara* završava dobro poznatim riječima: "I iz-avitelji će podići goru Cion da sudi planini Esavovoj, i G-spod će imati kraljevstvo." ■

Rabbi dr. Abraham J. Twerski:

Rastimo svakoga dana

Vajišlah

Jer njega (Abrahama) sam volio zbog toga što je zapovijedio svojoj djeci i domu svome nakon njega da se drže puta Vječnoga. (Postanak 18,19)

B-g je znao da će Abraham biti u stanju prenijeti B-žanska učenja budućim pokoljenjima, jer On je znao da je Abraham sposoban othrvati se svojoj snažnoj ljubavi i primijeniti

strogu disciplinu onda kada je to bilo nužno.

U mom radu s osobama s problemima ovisnosti, jedna od najtežih zadaća koje imam je uvjeriti članove obitelji, a posebno roditelje, u važnost „grube ljubavi“; opraštanjem štetnog ponašanja vi ga zapravo ohrabrujete, i omogućavate mu da se nastavi i pogorša. Iako je Abraham volio svog sina Jišmaela, on nije dopustio da ga ti osjećaji odvrate od discipliniranja koje je bilo potrebno (Postanak 21,9-14).

Ljubav je divan osjećaj, no on može biti razoran ako nije usmjeren na pravi način. Ponekad moramo obuzdati svoju ljubav i primijeniti stroge mjere. I makar će nam to prouzročiti veliku bol, ako to ne učinimo na kraju će to dovesti do puno veće boli kod svih koji su u to uključeni. Roditelji koji vole svoju djecu daju ih cijepiti, što može biti bolno. „Gruba ljubav“ nije okrutnost, već, poput nekih lijekova koji će spasiti život ali su gorkog okusa, pomaže unatoč neugode. ■

Iz domaćeg tiska

PRIČA DANA

"Iznajmite jednog židova"

Deutsche Welle, 12.12.2016.

"Vašeg prvog nećete nikada zaboraviti" obećava projekt "Rent a Jew". Već i naziv je izuzetna provokacija, ali uspjeh u borbi protiv antisemitizma je golem.

"Tko je od vas već sreo nekog židova?" Na to pitanje učitelja u razredu stručne srednje škole u Solingenu vlada muk i tišina i od dvadesetak đaka se tek stidljivo podiže četiri-pet ruku. Jedan učenik ipak točno dodaje: "Sigurno sam se već sreo sa nekim. Ali nije sigurno da ćete to uopće primijetiti."

Upravo da se svjesno upriличи takav susret je pokrenut projekt "Rent a Jew" - iznajmite jednog židova. "Poznajete jednog židova? Ne?! Pa iznajmite jednog!" poziva vas njihova internetska stranica. Organizatori su posve svjesno odabrali tako provokativan naziv, jer doista takav poziv izaziva pažnju. To je projekt Židovskog foruma za medije što je mreža djelatnika u medijima u Njemačkoj osoba židovske vjere.

U inicijativu "Rent a Jew" se uključilo pedesetak žena i muškaraca židovske vjere. Tako dolaze u škole ili drže seminare za skupine građana. Time žele uspostaviti kontakt i ukloniti predrasude. I Mascha Schmerling i Monty Aviel Zeev Ott puštaju da ih se uvijek iznova tako "iznajmi".

Svjesna provokacija

Da li ih smeta naziv projekta? "Znamo da to zvuči prilično diskutabilno. Ali svjesno želimo provocirati i tako se upustiti u razgovor", kaže nam Mascha Schmerling. "Mnogi ljudi se uopće ne usuđuju reći 'židov'",

dodaje Ott. "Ali tu se prije svega radi o kontekstu."

Kao i mnogi današnji židovi u Njemačkoj je i Mascha Schmerling tu došla iz tadašnjeg Sov-jetskog Saveza. Rođena je u Moskvi u devedesetima i zaje-dno s majkom je bila dio takozvanog "izbjegličkog kontingenta" koji je dogovoren između Kremlja i Bonna. "Prah" njemačkih židova na žalost ima veoma malo i oko 80% od oko 200 tisuća osoba židovske vjere u ovoj zemlji su takve izbjeglice.

Ali i oni su se ozbiljno prihvatili posla ukloniti predrasude koji još uvijek vladaju prema židovima: "Želimo ljudima dati priliku da se susretnu sa predstavnicima židovske zajednice. Želimo da vide kako smo mi sasvim normalni ljudi", kaže nam Mascha Schmerling. Ali naravno, to je prilika i da pripadnici drugih vjera nešto nauče o židovstvu: "Želimo pokazati u kojoj mjeri je židovstvo otvoreno i šaroliko. Židovstvo je nevjerojatno raznoliko."

Ne poznaju niti jednog - ali antisemitizam raste...

Upravo je apsurdno da možda baš zato jer ima tako malo osoba židovske vjere u ovoj zemlji, raste broj antisemitskih incidenata. Prema Centru za istraživanje antisemitizma u Berlinu, 2015. je bilo 34% više takvih ispada nego u godini prije toga. I svjetski mediji su izvijestili kako je jedan mladić bio napadnut od tri muškaraca zato jer je nosio kipu (jarmulkaiko tradicionalno pokrivalo za glavu פֿאַרןאָרן najvjerojatnije je izvor i našoj riječi kapa).

I učenici sa kojima razgovara ovaj par "iznajmljenih židova"

žele znati, da li su bili napadnuti. Ott kaže kako su ga gnjavili tri muškarca kad su vidjeli da i on nosi jarmulku i provokativno su vikali "Palestina". Iz toga je tek izvukao pouku: "U Berlinu jednostavno ima područja gdje više ne nosim svoju kapu. U takvim situacijama je vlastita sigurnost na prvom mjestu." Ali nije sve tako loše, odmah dodaje: "Već mnogo puta sam doživio zanimljive razgovore jer su ljudi bili znatiželjni i sami počeli su razgovor." Kad tako nešto vidi, to ga ohrabruje.

Polako se i učenici opuštaju u razgovoru. To je prilika i da židovski par pita učenike: "Što vam prvo pada na pamet kad pomislite na židovstvo?" Opet vlada muk i tek stidljivo prvi kaže: "Židovi su obrazovani." "To nije loša osobina", odgovara Mascha Schmerling, "ali sasvim sigurno to nije točno za sve židove."

Ima nas i glupih i obrazovanih, bogatih i siromašnih...

"Novac" dodaje drugi učenik i čitav razred se smije. "To je stara predrasuda, ali na žalost niti ona nije točna. U najmanju ruku, nikakav novac nije ostao za mene ako ga je ikad bilo u mojoj obitelji", kaže Mascha Schmerling. Ott dodaje kroz smijeh: "Ma da, zar ne bi bilo lijepo da dobijete vreću novca ako konvertirate na židovstvo?"

Justinu je sedamnaest godina i jedan je od učenika koji je bio prisutan na seminaru. Priznaje da mu je to prvi put da je uopće razgovarao sa nekim pripadnikom židovske vjere: "Mislim da je važno saznati kako žive pripadnici drugih vjera, ne samo vlastite." I njegov kolega iz razreda Muhammed je bio veoma znatiželjan na ovaj susret sa "pravim" židovima: "Naučio sam mnogo o svakodnevnici među židovima. Ali sam naučio i da mnogo toga što sam do sada slušao o židovima nije točno."

Za Schmerling i Otta rušenje starih predrasuda znači da je već obavljeno pola posla. "Sad imamo prilike i da ih potpuno uklonimo. Početi razgovarati je rješenje svakog problema. Umjesto da govorimo o 'onima drugima', moramo međusobno razgovarati." I upravo su to danas učinili. ■